

fuerint, aut... beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint; si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum clericalem illorum Ordini & dignitati congruentem, & juxta ipsius Episcopi... mandatum, non detulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus... ipsorum beneficiorum; nec non si semel correpti, denud in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & beneficiorum coerceri possint & debeant. (Sess. 14. de reform. cap. 6.) Porro tantæ pœnæ nonnisi propter grave peccatum imponuntur.

Sixtus V in Bulla quæ incipit, *Cum sacro-sanctam*, Clericis qui solâ tonsurâ donati, habent beneficia qualiacumque, etiam simplicia, aut etiam pensiones, præcipit ut habitum clericalem, vestes scilicet talares, ... assumant & jugiter deferant. (Tom. 2. Bullar. Rom. pag. 658. Edit. Lugd. an. 1655.)

Dixi autem, nisi legitima causa eos excuset. Quæ duplex esse potest, nempe 1°. necessitas suum statum celandi, ut iis accidit qui apud Hæreticos fidem catholicam clanculum infinuant: 2°. iter faciendum: *In itinere*, inquit Concilium Aquisense an. 1585, breviores vestes permittimus. (Tom. 15. Concil. pag. 1147.) Eandem licentiam facit Synodus Mediolanensis II sub S. Carolo, modò tamen Clerici peregrinantes eo utantur habitu, ex quo eos esse Ecclesiastici Ordinis homines cognosci possit.

4°. Beneficarii & Clerici quicumque in sacris Ordinibus constituti, ad officii divini recitationem astringuntur, ut ostendimus in Tractatu de virtute Religionis.

5°. Mulierum familiaritatem vitare debent Clerici, nec apud se suspectas retinere, quocumque in gradu consanguineæ sint; tum quia maximo sese exponerent periculo castitatem, quæ in Clericis summa esse debet, temerandi; tum quia pravam de se suspicionem injicerent, & Laicis

grande scandalum præberent. Hinc illud Concilii Nicæni I Decretum: *Plenissimè vetuit magna Synodus, Episcopum... aut ullum Clericorum habere secum subintroductam mulierem, nisi fortè matrem, vel sororem, vel amitam, vel denique eas solas personas quæ omni suspicione carere solent.* (Tom. I. Concil. pag. 238.)

Hinc Concilium Moguntinum an. 813 sic declarat: *Inhibendum est ut nullus Sacerdos feminas de quibus suspicio esse potest, retineat; sed neque illas quas Canones concedunt, matrem, sororem, amitam.* Hinc Synodus Aquisense an. 1585, eas tantum ancillas habere permittit, quæ annum quinquagesimum ætatis exegerint, & vitam non suspectam duxerint. (Tom. 15. Concil. pag. 1148.) Sibi dictum putet quisque Clericus, quod Nepotiano scribit Hieronymus: *Neque in præterita castitate confidas; nec sanctior Davide, nec Salomone potes esse sapientior.* (Tom. 4. Epist. 34. pag. 260.) Plerisque in diocæsis Clericis vetitum est, ne ancillas habeant quæ annum quadragesimum non attigerint.

CAPUT II.

De Officiis Beneficiorum.

TRIA potissimum sunt Beneficiorum officia; primum, ut unum duntaxat beneficium possideant, si ad honestum victum sufficiat; secundum, ut in beneficii loco resideant; tertium, ut ejusdem fructibus legitime utantur. Quod spectat ad primum, exponemus in Tractatu de Beneficiis: nunc superest ut de aliis disseramus.

ARTICULUS PRIMUS.

De assidua in loco beneficii Pastoris præsentia.

Residere hic nihil aliud est, quàm in loco ubi situm est beneficium commorari, & muneribus ecclesiasticis quæ beneficio illigantur, defungi: neque enim ibi agitur de præsentia quæ sit iners & otiosa.

PROPOSITIO.

Beneficiarii omnes quibus incumbit animarum cura, tenentur jure tum naturali, tum divino, tum ecclesiastico & civili, suis in beneficiis residere.

Probatur prima pars. Beneficiarii quibus incumbit animarum cura, passim in Scripturis dicuntur *Pastores, Magistri, Doctores & Duces* populorum: atqui præcipit ratio naturalis 1°. ut Pastor gregem suum ex cuius lacte nutritur, pascat, à lupis defendat, ipsiusque morbis & vulneribus occurrat, & medeatur; 2°. ut Doctores iis erudiendis assiduam dent operam, quorum constituti sunt Magistri; 3°. ut Duces suis militibus præeant, eos ducant, suisque hortationibus & exemplis ad strenuè dimicandum excitent: hæc autem varia Pastoris, Doctoris & Ducis officia implere non potest Beneficiarius, nisi inter populos sibi commissos resideat; ergo, &c.

Præterea inter Beneficiarium & Ecclesiam sibi creditam intercedit matrimonium quoddam spirituale: atqui vetat jus naturale ne conjux à conjuge sua recedat, cum inde in eam plurimum damni redundaturum noverit. Docet autem frequentior experientia, quàm grave detrimentum à Pastorum absentia patiantur Ecclesiæ.

Tandem qui stipendium eâ lege accipit ut, quan-

tum poterit, à proximo mala depellat, id nisi fecerit, justitiæ ac proinde juris naturalis violator est: atqui Clerici fructus beneficiorum, tanquam stipendium, eâ lege percipiunt, ut à populis sibi commissis mala, quantum possunt, avertant; à gregibus autem suis si abstulerint, innumeris malis dant locum, nedùm ea propulsent; ergo tunc contra justitiam jusque naturale graviter peccant.

Prob. secunda pars. Sic præcipit divina Lex: *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.* (Proverb. 27. 23.) *Malos Pastores sic Deus increpat: Væ Pastoribus Israël qui pascebant semetipsos! Nonne greges à pastoribus pascuntur? Lac comedebatis & lanis operiebamini;.. gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod confractum est non alligastis, ... & quod perierat non quaesistis Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum.* (Ezech. 34. v. 2. & seq.)

Christus verum Pastorem describens, *Bonus Pastor*, inquit, *vitam suam dat pro ovibus suis; mercenarius autem & qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves & fugit.* De vero pastore jam dixerat: *Oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat nominatim, & educit eas;... ante eas vadit, & oves illum sequuntur.* (Joan. 10. v. 3. & seq.)

Itaque ea sunt, teste Deo, veri Pastoris officia, ut gregem suum probè cognoscat; ut eum pascat, verbo scilicet divino & Sacramentis; ut oves suas à lupis defendat; ut infirmas reficiat, ægrotantes sanet, vulnere confractas curet: atqui hæc omnia ab iis Pastoribus præstari nequeunt, qui greges suos mercenariorum more deferunt; ergo jubet Deus Pastores à populis sibi commissis non abesse, ac proinde apud eos residere jure divino tenentur.

Prob. tertia pars, nempe eandem legem iis impositam esse jure tum ecclesiastico, tum civili,

De jure ecclesiastico compertum est ex toto Titulo de Clericis non residentibus. (*Decretal. lib. 3. tit. 4. pag. 1014.*) Antiquos eâ de re Canones sic renovavit Concilium Tridentinum: *Declarat sancta Synodus omnes, . . . etiamsi sacrae Romanae Ecclesiae Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia vel diocesi residentiam, ubi in juncto sibi officio defungi teneantur, neque abesse posse, nisi ex causis infra scriptis, &c.* (*Sess. 23. de Reform. cap. 1.*) Idem jure civili sancitum esse constat edictis Blesensi & Aurelianensi, in quorum posteriori sic jubet Carolus IX an. 1560: *Résideront tous Archevêques, Evêques, Abbés & Curés, & fera chacun d'eux en personne son devoir en sa charge, à peine de saisie du temporel de leurs bénéfices.* (*La grande confér. des Ordonn. & Edits Roy. tom. 1. liv. 1. tit. 3. part. 2. pag. 40. Paris, 1678.*)

Notandum quaedam etiam esse beneficia quae residendi officium important, propter nonnullas functiones ipsis alligatas, quamvis animarum curam sibi adjunctam non habeant. Hujusmodi sunt dignitates, Praebendae Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum. Qui enim eas obtinent, tenentur in beneficii loco residere, & divinis Officiis interesse; alioquin horum beneficiorum fructus suos facere non possunt.

Quæres 1°. quanam causæ à residendi lege eximant.

Resp. quatuor à Concilio Tridentino assignari causas, propter quas abesse liceat Pastoribus: *modò meminerint discessuri, ita ovibus suis providendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant.* (*Ibid.*)

Prima est *caritas* quae Pastori licitam facit à grege suo ad tempus absentiam, ut aliis Ecclesiis periclitantibus succurrat; ut Magnatum discordias, vel aliquam maximi momenti litem componat; ut familiae diffidiis agitatae pacem & concordiam

cordiam restituat; vel ut aliud opus bonorum ex Episcopi licentiâ perficiat.

Secunda est *urgens necessitas*, ut si Beneficiarius residendo in vitæ periculum incurreret, vel propter morbum qui in sui beneficii loco sanari non potest; vel propter privatam tyranni aut alicujus hostis in eum defavientis vexationem; sic enim monet Christus: *Cum persequerentur vos in civitate ista, fugite in aliam;* (*Matth. 10. 23.*) modò tamen ex Pastoris absentia grave aliquod detrimentum propriae Ecclesiae non immineat. *In qualibet obligatione*, inquit S. Thomas, *attendi debet obligationis finis. Obligant autem se Episcopi ad exquendum pastorale officium propter subditorum salutem; & idè, ubi subditorum salus exigit personae Pastoris praesentiam, non debet Pastor personaliter suum gregem deserere, neque propter aliquod commodum temporale, neque etiam propter aliquod personale periculum imminens, cum bonus Pastor animam suam ponere teneatur pro ovibus suis.* (*2. 2. quæst. 185. art. 5. in corp.*)

Tertia est *justa obedientia*. Quapropter citra culpam à suo grege aberit Pastor, quem Superior ad aliud opus Ecclesiasticum accersivit.

Quarta evidens Ecclesiae vel Reipublicae utilitas. Quam ob causam legitime absunt Episcopi, qui Conciliis generalibus aut provincialibus, vel Cleri Gallicani Comitibus intersunt; vel qui pro tractandis Regis vel Regni negotiis apud externos Principes legatione sibi commissa funguntur.

Quæres 2°. quid circa Episcoporum absentiam statuerit Concilium Tridentinum.

Resp. à Sacra Synodo sic esse constitutum: *Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententiâ non videntur abesse, quia statim reversuri sunt, sacro-sancta Synodus vult illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra praedictas causas,*

(quas supra exposuimus) nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere, & haberi rationem ut id æqua ex causa fiat, & absque ullo gregis detrimento; ... eosdem interim admonet & in Domino hortatur ne per illius temporis spatium, Dominici Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & corporis Christi diebus, ... ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali ullo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua diœcesi eos aliò vocent.

Si quis autem ... contra hujus decreti dispositionem absuerit, statuit sacro-sancta Synodus, præter ... mortalis peccati reatum quem incurrit, eum pro rata temporis absentia, fructus suos non facere, nec tutâ conscientiâ, aliâ etiam declaratione non secutâ, illos sibi detinere posse; sed teneri ... illos Fabricæ Ecclesiarum aut pauperibus loci erogare. (Sess. 23. de Reform. cap. 1.)

Quæres 3°. quid eadem Synodus de eorum absentia dēnnerit, qui beneficium adjunctam habens animarum curam possident.

Resp. sanctam Synodum ibidem decernere, ut quandocumque eos, causâ prius per Episcopum cognitâ & probatâ, abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum debitâ mercedis assignatione relinquunt; discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, non obtineant. Quod si per edictum citati ... contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinariis, per censuras ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere. (Ibid.)

Quæres 4°. quanti temporis absentiam Canonici concesserit eadem Synodus Tridentina.

Resp. ab ea ita sancitum esse: Obtinentibus in Cathedralibus aut Collegiatis dignitates, Canoniciatus, Præbendis ... non liceat vigore cujuslibet

statuti aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, salvis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt. Alioquin primo anno privetur unusquisque dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ ac residentiæ fecit suos. Quod si iterum eadem usus fuerit negligentia, privetur omnibus fructibus quos eodem anno lucratus fuerit; crescente verò contumaciâ, contra eos juxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur. (Sess. 24. de Reform. cap. 12.)

ARTICULUS III.

De legitimo fructuum beneficii usu.

Ex unanimi Patrum ac Theologorum, tum veterum, tum recentiorum consensu, certum est beneficiorum fructus honesto victui superfluos, in pios usus esse impendendos; gravissimèque eos peccare, qui bona ecclesiastica in usus profanos dilapidant, aut parentibus suis & amicis affectu carnali distribuunt. Sed controvertitur utrum Clerici ex caritate solum teneantur, quidquid sibi superfluum est piis operibus consecrare, an verò ex justitia; ita ut non sint reddituum merè ecclesiasticorum domini. Si teneantur ex justitia, restitutioni subjacent, quando bonis ecclesiasticis malè utuntur; secus verò, si ex caritate tantum. Hæc quæstio ut dirimatur, fit

PROPOSITIO I.

Beneficarii reddituum merè ecclesiasticorum non sunt domini, ex justitiaque tenentur quidquid ex iis superflui habent, pauperibus erogare, vel pios in usus impendere.

Probat. Ea doctrina procul dubio tenenda est,

quæ nititur Ecclesiæ decretis, Patrum oraculis; & veterum Canonistarum auctoritate: atqui doctrina quam defendimus nititur, &c.

1°. Quidem Ecclesiæ decretis: *Res Ecclesiæ*; inquit antiquus Canon, quem sub Urbani nomine refert Gratianus, *non quasi propria, sed ut communes & Deo oblata, cum summo timore, non in alios quam pios usus sunt fideliter dispensanda.* (2. part. decret. caus. 12. quæst. 1. can. 26. pag. 1304.) Id ipsum repetit Concilium Parisiense VI an. 829. (Tom. 7. Concil. pag. 1613.) Atqui si rerum ecclesiasticarum domini essent Clerici, easque non deberent ex iustitia pios in usus impendere, possent illas in alios usus, tanquam res proprias, convertere; ergo earum non sunt domini, sed dispensatores tantum. Id expressius verbis declarat Jus Canonicum: *Episcopus & Prælati ecclesiasticarum rerum est procurator, non dominus*: (Decretal. lib. 3. tit. 24. cap. 2. pag. 1156.) ergo 1°. &c.

2°. Sententia quam propugnamus Patrum oraculis est consentanea S. Hieronymus hæc habet: *Rapina pauperum in domibus (Sacerdotum) quando replent thesauros suos, & Ecclesiæ opibus abutuntur in delicias, publicasque stipes quæ ad sustentationem pauperum data sunt, vel sibi reservant, vel propinquis distribuunt, & alienam inopiam, suas suorumque faciunt esse divitias.* (In cap. 3. Isid. tom. 3. pag. 40.)

S. Bernardus hæc Evangelii verba: *Ecce nos reliquimus omnia*, exponens: *Res pauperum*, inquit, *non pauperibus dare, par sacrilegio crimen esse dignoscitur: sanè patrimonia pauperum, facultates Ecclesiarum, & sacrilegâ eis crudelitate surripitur quidquid sibi Ministri & Dispensatores, non utique domini, ... ultra victum accipiunt & vestitum.* (Tom. 2. pag. 293. edit. BB.)

S. Thomas: *Principes non dederunt divitias Prælati propter se, sed propter pauperes; & ideâ non dederunt eis, sed pauperibus; Prælati autem*

dantur, tanquam pauperum Dispensatoribus. (In cap. 12. 2. Ep. ad Cor. lect. 5.)

Ex iis verò testimoniis sequitur istud argumentum: Illorum honorum Clerici non sunt domini, eaque ex iustitia debent in pios usus conferre, quorum Dispensatores tantummodò sunt, quæ pro sublevando paupere iis committuntur, quæ pauperum sunt patrimonia, & quorum usus ultra necessarium victum & simplicem vestitum, rapina est & sacrilegium: atqui hujusmodi esse bonæ Ecclesiæ docent SS. Patres; ergo 2°. sententia quam defendimus, &c.

3°. Nititur veterum Canonistarum auctoritate. S. Raymundus qui sæculo XIII, Decretales jussu Gregorii IX collegit, de iis qui bona ecclesiastica in locupletandis consanguineis vel in aliâ re illicitâ consumunt, sic pronuntiat: *Tales Prælatos & Clericos, qui talibus conferunt bona ecclesiastica pauperibus debita, dico esse raptores, & per consequens teneri ad restitutionem omnium.* (Summ. Lib. 2. tit. 5. sect. 6. pag. 163. Edit. Paris. 1720.)

S. Antoninus asserit, *quidquid Clerici habent, pauperum esse*; unde concludit Clericos qui beneficiorum redditus honesto victui superfluos, in alios quam pios usus impendunt, *teneri ad restitutionem omnium pauperibus, vel in utilitatem Ecclesiæ.* (Tom. 3. tit. 13. cap. 3. sect. 6. pag. 184. edit. Venet. 1682.) Panormitanus ira censet de Clericis qui beneficiorum fructibus malè usi sunt: *Si haberent patrimonium, tenerentur de suo reddere Ecclesiæ quod malè expenderunt.* (In cap. Cùm secundum, Extrav. de Præbendis.)

Unde conficitur istud argumentum: Qui rei aliquis verus est dominus, restitutioni non est obnoxius, si eam malè dissipaverit: atqui, juxta Canonistas, Clericus qui beneficii sui fructus in malos usus detorquet, restituere tenetur; ergo verus non est eorum dominus.

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. Ecclesiæ bona quorum dispensatio per quatuor priora sæcula Episcopis commissa fuerat, ineunte sæculo V, in quatuor partes divisa sunt; scilicet Episcopis pars propria, Ministris inferioribus pars altera, tertia Fabricis, & quarta pauperibus assignata est: atqui per divisionem hanc in Beneficiarios translatus est bonorum ecclesiasticorum dominium; ergo eorum veri sunt domini.

Resp. 1°. Transeat major. Factum enim aliquando esse prædictam divisionem non constat; imo eam fictitiam esse ex eo suadet, quod nihil pauperibus concessum videamus: quod si publicæ domus (gallicè *Hôpitaux*) pauperibus alicubi fuerint erectæ, non ex redditibus ecclesiasticis, verum ex pia fidelium liberalitate dotatæ fuerunt, ut patet ex earum fundatione. Insuper omnia Consilia à V sæculo celebrata si revolvas, nullum præter Beneficiarios reperias institutum fuisse æconomum, sive dispensatorem portionis pauperum. Omnia Concilia tùm antiqua, tùm recentiora solis Episcopis & Beneficiariis pauperum curam, tanquam ipsorum patribus, committunt; his solis vetant ne pauperum patrimoniis ditescant, ne ea in vanos usus aut confanguineorum non indigentium utilitatem impendant: quod sanè maximo argumento, non aliam pauperibus, quam bona beneficiariorum, portionem fuisse destinatum.

Resp. 2°. Neg. min. Esto enim facta fuerit præfata bonorum ecclesiasticorum divisio, hæc certè in eorumdem naturam nihil mutationis inexit: atqui ante prædictam divisionem, fructus honesto Clericorum victui superfluit, ad eos non pertinebant, sed ad pauperes; ergo nunc idem censendum est, si quidem novum jus in illos redditus à Clericis non acquisitum est. Præterea partes divisæ retinent naturam totius quod divisum est:

atqui ante divisionem Clerici verum non habebant dominium in totum; ergo nec postea in partes divisas.

Obj. 2°. Valent testamenta quibus Beneficarii suis confanguineis, vel aliis, etiam divitibus, ecclesiasticos redditus relinquunt; ergo in eos verum habent dominium.

Resp. Dist. ant. Valent in foro exteriori, conc. in foro interiori, neg.

Eas donationes non rejicit quidem forum exterius, ut scilicet occurrat innumeris litibus, quibus locum daret difficultas bona quæ ex redditibus ecclesiasticis proveniunt, ab eis discernendi quæ vel industriâ, vel hæreditate, vel aliis modis potuerunt à Clericis comparari; sed hujusmodi donationes divitibus factæ non valent in foro interiori: ea quippè est bonorum ecclesiasticorum natura, ut non nisi in pauperum subsidia, aliove pios usus conferri licitè possint. *Ubi primum Ecclesiæ bona esse ceperunt, inquit Concilium Mediolanense I sub S. Carolo, eam naturam & conditionem consecuta sunt, ut in alium quàm pium usum converti nefas esset.* (Tom. I. ad. *Eccles. Mediol. tit. 63. pag. 34.*)

Præterea, si testamenta de quibus agitur in foro interiori firma essent, quidquid boni ecclesiastici sibi obtigisset, tutâ conscientia retinere possent Beneficiorum hæredes, etiam divites: atqui tamen aliter statuunt sacri Canones. Sic, v. g. pronuntiat præfata Synodus Mediolanensis: *Noverrint ii ad quos scientes hujusmodi fructus ... quovis nomine pervenerint, se eadem restitutionis lege teneri quâ scilicet Clerici qui beneficiorum fructus, vel ad alios transferre ausi fuerint, vel in quem debent usum non impenderit.* (*Ibid.*)

Obj. 3°. Concilium Tridentinum apertè declarat, Clericos à suis Ecclesiis absentes, & munus suum non obeuntes, beneficii fructuum dominium non acquirere, nec facere fructus suos; (*Sess. 22.*

cap. 3. & sess. 23. de reform. cap. 1.) ergo dum resident, suisque funguntur officiis, tunc dominium acquirunt & fructus suos faciunt.

Resp. Dist. conseq. Dominium acquirunt improprie dictum, conc. proprie dictum, neg.

Ex præfatis Concilii verbis colligi quidem potest, Clericis qui resident, & munera suis illigata beneficiis obeunt, competere dominium quoddam improprie dictum in rebus ecclesiasticis; id est, eos jus obtinere ex suorum beneficiorum fructibus vivendi: minime vero significare voluit sancta Synodus, huiusmodi Clericos sibi posse dominium proprie dictum & absolutum vindicare in bona ecclesiastica, ita ut iis pro suo arbitrio uti valeant. Clericus, inquit Panoimitanus, recipiendo fructus sui beneficii, dicitur illos facere suos, quoad hoc quod sibi provideat primo, de superfluis impendat in usus pios; non autem ut de illis possit pro libito voluntatis facere.

Præterea, si Clericis residentibus, suaque munia diligenter implentibus concederetur verum & proprie dictum in beneficii fructus dominium, eos possent suis consanguineis, etiam divitibus, donare: atqui tamen id vetant Patres Tridentini his verbis: *Omnino eis interdicit sancta Synodus, ne ex redditibus Ecclesie consanguineos, familiare sive suos augere studeant.* (Sess. 23. de reform. cap. 1.) Pugnancia igitur Patribus Tridentinis asfingeret, qui objecta ipsius verba de dominio proprie dicto interpretaretur.

PROPOSITIO II.

Clerici quibus ad honestam sustentationem satis est patrimonii, non possunt ex bonis ecclesiasticis vicium percipere.

Prob. 1°. Ex priori propositione tenentur Clerici vel pauperibus erogare, vel pios in usus im-

pendere quidquid ex bonis Ecclesie sibi est superfluum: atqui omnes redditus ecclesiastici iis Clericis sunt superflui, quibus ad honestam sustentationem satis est patrimonii; ergo, &c.

Prob. 2°. ex Canonibus Ecclesie. Sic Canon (n. 41.) inter eos qui Apostolici dicuntur, Episcopo, ex redditibus Ecclesie aliquid sibi assumere, eam tantum conditione permittit, ut iis revera ad honestum victum indigeat: *Præcipimus, inquit, ut in potestate sua Episcopus Ecclesie res habeat; ... ex iis autem quibus indiget, si tamen indiget, ad suas necessitates.... ipse percipiat.* (Tom. 1. Concil. pag. 52.) Idem statuit Synodus Antiochena medio IV sæculo celebrata. *Ipsæ autem (Episcopus) percipere atque uti debet quibus indiget, si tamen indiget, ad suas necessarias expensas.* (Tom. 2. Concil. pag. 588.) Porro Clerici non possunt ex bonis Ecclesie vivere, nisi eam conditione quæ a sacris Canonibus requiritur: atqui per sacros Canones eam tantum lege Clericis licet ex bonis ecclesiasticis vivere, ut iis verè indigeant: quod sanè de iis dici non potest, quibus ad honestè vivendum satis est patrimonii; ergo, &c.

Prob. 2°. ex Patribus. S. Augustinus de bonis ecclesiasticis sic loquitur: *Si pauperum compauperes sumus, & nostra sunt, & illorum; si autem privatim quæ nobis sufficiunt possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum.* (Epist. 185. tom. 2. cap. 9. n. 35. pag. 657.) Itaque Clericis non licet ad suum victum iis bonis uti quæ non sua sunt, sed pauperum: atqui juxta Augustinum, Ecclesie bona sunt pauperum duntaxat, non verò Clericorum quibus bonum privatim sufficit; ergo, &c.

S. Hieronymus hæc habet insignia: *Qui bonis parentum sustentari possunt, si quod pauperum est accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & iudicium sibi manducant & bibunt.* (Epist. ad Summum Pontificem Damasum, tom. 5. pag. 351.) Illud profecto illicitum est, quod sine sacrilegio

fieri non potest: atqui, teste Hieronymo, Clerici ex bonis parentum facti divites, bona Ecclesiae quae pauperum sunt accipere nequeunt, quin sacrilegium committant; ergo, &c.

S. Thomas ita docet: *Si Sacerdos non habet alios sumptus, potest aliquid accipere pro celebratione Missae, . . . tanquam sustentamentum vitae.* (In 4. dist. 25. art. 2. ad 4.) Ergo si habeat alios sumptus; id est, si alia possideat ex quibus possit vivere, non potest Sacerdos suum in usum Ecclesiae redditus convertere.

Prob. 3°. ex Theologis clarissimis. Adrianus VI sic affirmat; *Ex natura bonorum ecclesiasticorum deducitur, ex patrimonio divitem non posse ex redditibus ecclesiasticis vivere.* (Comment. in lib. 4. sent.) Adriano praeiverat Alexander de Halès: Clericus, inquit, habens redditum unde possit aliter quam decimis sustentari secundum statum personae, potest recipere decimas ut procurator, in necessitates pauperum, vel utilitatem Ecclesiae expendendas, non autem in proprios usus convertendas: imò si in usus proprios convertat, committit sacrilegium. Eandem doctrinam tuetur Dionysius Carthusianus: *Bona Ecclesiae, inquit, sunt stipendia Ministrorum ejus indigentium hujusmodi bonis; quòd si iis non egeant, non sunt capaces talium bonorum.* (Contra plural. beneficior. art. 14.) Pro eadem sententia stant Thomassin, Sanbovius doctor, Juenin, & alii bene multi.

Hinc sequitur istud ratiocinium. Ille bonorum ecclesiasticorum usus Clero non est licitus, quia eorum naturae opponitur, qui sacrilegium est, & cujus capax non est Clericus: atqui cum privata suppetunt, bonorum ecclesiasticorum usus quoad proprium victum, horum naturae opponitur, juxta Adrianum VI, sacrilegium est, teste Alexandro de Halès, & illius capax non est Clericus qui non indiget, judice Dionysio Carthusiano; ergo, juxta praefatos Theologos, aliosque bene multos

quos praetermittimus, non licet Clerico ex patrimonio facti diviti, Ecclesiae bona suos in usus convertere.

Observandum tamen ea quae statuimus non esse sic intelligenda, quasi Clerico cui ad honestum victum satis est patrimonii, non liceat redditus patrimoniales parentibus non divitibus erogare, ex bonisque ecclesiasticis vivere: ei enim qui bona patrimonialia sic dispensaret, superflui non forent omnes redditus ecclesiastici, & proinde ex ipsis tantum posset percipere, quantum ad honestè vivendum opus esset.

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. Canones allegati his verbis, *si tamen indiget*, id unum significant, nempe Clericum aliunde divitem, ex bonis Ecclesiae non plus accipere posse, quam necesse sit ut decenter vivat; ergo praefati Canones sententiam nostram nihil juvant.

Resp. Neg. ant. Per ista enim verba, *si tamen indiget*, non solum prohibent Canones, ne Clericus patrimonio dives plus accipiat ex bonis Ecclesiae, quam opus sit ad honestum victum; sed omnino vetant ne Clericus, *si non indigeat*, quidpiam ex rebus Ecclesiae suos in usus convertat. Canones enim his verbis: *Episcopus percipere atque uti debet quibus indiget . . . ad necessarias suas expensas*, satis definiunt non posse Episcopum ex redditibus Ecclesiae plus accipere, quam necesse sit ad honestè vivendum; ergo, cum adjiciunt haec verba, *si tamen indiget*, aliud significant; nempe Clericum non posse *ad necessarias suas expensas* uti bonis Ecclesiae, nisi iis indigeat & aliunde non habeat ex quo vivere honestè possit.

Ut autem magis pateat quam alienum in sensum haec verba, *si tamen indiget*, detorqueat Natalis Alexander, sit ista hypothesis: Suppono te

iter susceperum esse: amicus suam crumenam tibi porrigens sic te alloquitur: Accipe e meza pecunia quantum necesse est ad tuum iter faciendum, si tamen indiges. Nonne statim intelligeres amicum illum sua pecunia utendi facultatem non tibi dare, nisi eam verè indigeas, nec aliter possis iter propositum conficere? Ergo pariter cum prolatis Canones Clerico ut ex bonis Ecclesie aliquid assumat eam tantum conditione permittant, si tamen indiget, proprius & obuius illorum verborum sensus est, quod non possit Clericus Ecclesie bona suos in usus conferre, nisi iis verè indigeat: quis autem dixerit Clericum ex patrimonio divitem Ecclesie bonis indigere?

Obj. 2°. S. Hieronymum in loco superius allegato, vel loqui de solis Clericis qui bonis Ecclesie utentes, ipsi servire recusabant; vel consilium significare, non præceptum.

Resp. utramque hanc solutionem merum esse effugium, quod facile est præcludere. 1°. Quidem immeritò dicitur S. Hieronymum de his tantum sermonem habere Clericis, qui redditus Ecclesie percipientes, ipsi operam suam denegabant. Hæc enim S. Doctoris verba: *Qui bonis parentum sustentari possunt, si quod pauperum est accipiunt, sacrilegium profectò committunt*, &c. hæc, inquam, verba generalia sunt, nec proinde ad eos Clericos restringi debent, qui ex bonis Ecclesie viventes, ipsi tamen deservire renuebant.

2°. Falsum est Hieronymi verbis merum consilium significari. Qui enim ea quæ consilii tantum sunt omittit, dici non potest sacrilegium committere, & iudicium sibi manducare: atqui tamen S. Doctor pronuntiat eos Clericos sacrilegii reos esse, *iudiciumque sibi manducare*, qui dum possunt ex parentum bonis sustentari, bona Ecclesie quæ pauperum sunt accipiunt; ergo, &c.

Obj. 3°. Apostolus Ministris altaris jus vindicat ex oblatis fidelium donis vivendi: *Domínus*, inquit,

ordinavit iis qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere: id probat ex antiqua lege: *Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt edunt; & qui altari deserviunt, cum altari participant?* (1. Cor. 9. v. 13. & 14.) Ibi docet Apostolus Ministris altaris jus competere ex bonis Ecclesie vivendi, & indiscriminatim de Ministro paupere & divite loquitur; ergo utrisque idem jus affert.

Resp. Dist. ant. Apostolus indiscriminatim de Ministro paupere & divite loquitur, sed distinctionem ex natura bonorum ecclesiasticorum petitam supponit, conc. nec eam supponit, neg. ant.

Qui enim noverat bona Ecclesie esse pauperum patrimonium, certè aliquid discriminis Clericum inter pauperem, & divitem admisit, quoad bonorum ecclesiasticorum usum: atqui profectò non ignorabat Apostolus bona Ecclesie esse patrimonium pauperum; ergo, &c.

Præterea idem Apostolus sic jubet: *Si quis fidelis habet viduas, ministrat illis, & non gravetur Ecclesia, ut iis quæ verè viduæ sunt sufficiat.* (1. Tim. 5. 16.) Porro qui præcipit ut fideles suarum viduarum, cum possunt, curam habeant easque enutrient, *ne gravetur Ecclesia*, certè non docet Clericos patrimonio divites, posse ex bonis Ecclesie vivere.

Obj. 4°. hæc S. Thomæ verba: *Dicendum quòd non omnia bona Ecclesiarum sunt pauperibus largienda, nisi fortè in articulo necessitatis, in quo... etiam vasa cultui divino dicata destrahuntur, & in tali necessitate peccaret Clericus, si vellet de rebus Ecclesie vivere, dummodò haberet patrimonia... de quibus vivere possent.* (2. 2. quæst. 185. art. 7. ad 3.)

Itaque, juxta S. Thomam, Clerici quibus superpetit patrimonium, nequeunt, urgente quâdam necessitate, ex bonis ecclesiasticis vivere; ergo extra casum illum possunt ex bonis Ecclesie vivere.

Resp. 1°. cum Juenin ibi S. Thomam ex pro-

fesso non tractare quæstionem de quâ nunc agimus, sed expendendam sibi proponere hanc alteram; nempe *utrum Episcopi mortaliter peccent, si bona ecclesiastica quæ procurant, pauperibus non largiantur*: atqui ex omnium consensu, autor qui ex professio quæstionem aliquam non pertractat, eandem non adhibet diligentiam, ac si eam deditâ operâ excutiendam fusciperet.

Resp. 2°. cum eodem Juenin S. Doctoris verba intelligi posse de speciali officio, quod Clerico incumbit, cum gravis necessitas populum vexat, ita ut ad eum sensum revocari possint: Clericus qui sufficiens patrimonium habet, nunquam potest Ecclesiæ bona suos in usus conferre; sed multò minùs id valet, quando populum dura premit necessitas.

Quantùm verò S. Doctor alienus sit à sententia quam ipsi tribuunt adversarii, ex variis locis compertum est. Unum duntaxat hic subjiciemus: *Accipere aliquid ad sustentationem eorum qui Sacramenta Christi ministrant, ... non est... peccatum; ... sumitur enim tanquam stipendium necessitatis.* (2. 2. quæst. 100. art. 2. in corp.) Porro qui stipendium necessitatis vocat, quod à Ministris Christi accipi potest, sanè non existimat Clericos divites posse Ecclesiæ bona suos in usus convertere: atqui S. Thomas, &c. ergo, &c.

Quæres 1°. in quo fitus sit honestus ille victus, quem ex proventibus ecclesiasticis percipere possunt Clerici pauperes.

Resp. quibus limitibus contineatur decens ille victus, aliter definit avida & inexplebilis cupiditas, aliter christiana moderatio. Certa artem & generalis eâ de re statui non potest regula; sed habenda est ratio, 1°. personæ: plura enim debili & infirmo, quàm robusto sunt necessaria; 2°. loci: quod enim quibusdam in locis, v. g. Parisiis, vix sufficit, in aliis nimium erit: 3°. officii & digni-

tatis, quia Clerici in dignitatibus constituti, majoribus expensis sunt obnoxii: Ecclesiæ enim expedit ut qui primas in eâ sedes occupant, populis majori sint venerationi; ad eam verò non parùm confert exterior aliqui apparatus, modò tamen clericalem modestiam, non autem humanum fastum sapiat. Hanc enim Concilii Tridentini legem animis infixam habere debent Beneficarii: *Ita mores suos componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac sanctæ humilitatis exempla petere possint.* (Sess. 25. de Reform. c. 1.)

Notandum ex omnium consensu christianæ moderationis limites non excedere Clericos, qui ex bonis Ecclesiæ aliquid insumunt, ut libros sibi necessarios acquirant; ut honestis quibusdam oblectamenti animum recreent, quibus indiget humana infirmitas; ut amicos excipiant hospitalitatemque exercent, quod non parùm valet ad caritatem, & Clericorum inter se conjunctionem retinendam & fovendam, modò tamen intra clericalis modestiæ & frugalitatis cancellos sese contineant.

Quæres 2°. an Clerico liceat aliquid ex proventibus ecclesiasticis dare suis consanguineis.

Resp. inhærendum esse huic regulæ à Concilio Tridentino constitutæ: *Sancta Synodus Clericis omninò interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant ne res ecclesiasticas quæ Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, iis, ut pauperibus, distribuant; eas autem nec distrahant, nec dissipent illorum causâ.* (Sess. 25. de Reform. cap. 1.) Potest igitur Beneficiarius aliquid ex bonis Ecclesiæ consanguineis largiri: *Dummodò, inquit S. Thomas, illud faciat moderatè, id est, ut non indigeant, non autem ut ditiores inde fiant.* (2. 2. quæst. 185. art. 7. ad 2.) Graviter ergo peccant Beneficarii qui redditus ec-

clesiasticos, in alendis & dotandis nepotibus minime indigentibus consumunt. Præ oculis habeant istos Ludolphi Carthusiani vericulos:

Dum genitor rerum privavit femine Clerum
Ad Satanæ votum successit turba nepotum.

C A P U T I I I.

De Officiis Religiosorum.

STATUS Religionis describi solet *stabile vitæ institutum, approbatum ab Ecclesia, ad perfectionem tendens per solemnia castitatis, paupertatis & obedientiæ vota*. Dicitur 1°. *stabile institutum, quia per vota in perpetuum Dei obsequium homo sese tradit immutabiliter*. 2°. *Ab Ecclesiâ approbatum, id est, à Sede Apostolica, juxta posteriorum sæculorum consuetudinem*. Olim enim ad instituenda monasteria satis erat sola Episcoporum approbatio. Concilium autem generale Lugdunense II an. 1274, statuit ut nullus deinceps Ordo religiosus citra Romani Pontificis consensum admitteretur. 3°. *Ad perfectionem tendens; eo quippe spectat, ut per religiosæ disciplinæ observationem acquiratur perfectio christiana*. Ad eum finem attendant diligenter, qui de suscipienda Religione cogitant, vel qui post eam susceptam, in virtute magis ac magis proficere non curant. Meminerint hæc S. Bernardi verba: *O Monache, non vis proficere? vis ergo deficere.* (Epist. 254. n. 4. tom. I. pag. 255.) 4°. *Per solemnia vota castitatis, &c.* in tribus enim his votis consistit status religiosi essentia; siquidem per ea homo se suæque omnia Domino devovet. Nimirum per obedientiæ votum animam suam Deo consecrat, voluntatem suam propter Deum Superiori subjiciens; per votum castitatis Deo suum corpus mancipat; tandem per votum pau-

peratis Deo bona sua temporalia consecrat, propter ipsum iis sese exuens, in quo possidendo suum omne bonum constituit.

Cum Religiosus quilibet suam regulam, suasque constitutiones speciales præ manibus habeat, hic ea tantum expendemus quæ omnibus Religiosis sunt communia; quod quinque in articulis exequemur: primus erit de ingressu in Religionem; secundus, de professione religiosâ; tertius, de obedientiâ; quartus, de castitate & paupertate; quintus, de *claustris* (gallicè *clôture.*)

ARTICULUS PRIMUS.

De ingressu in Religionem.

Quæres 1°. *quidam invalidè recipiantur in Religionem.*

Resp. Invalidè recipiuntur 1°. qui non sunt sui juris; hujusmodi sunt, tum servi qui dominis suis se totos debent, verumque furtum committunt, si cuiquam alteri se dedant; tum pueri impuberes qui vel parentibus, vel tutoribus quoad vitæ institutum subjiciuntur: ubi verò pubertatis ætatem attigere, Religionem ingredi possunt, etiam invititis parentibus, quia in his quæ ad statum vitæ pertinent, tunc sunt sui juris: ita S. Thomas. (2. 2. quæst. 191. art. 4.)

2°. Conjux post consummatum matrimonium, nisi pars altera consentiat, & vel ipsa Religionem profiteatur, si juvenis sit; vel castitatis perpetuæ votum emittat, quando ætate provecta est. Ita enim jure canonico statuitur: *Nisi uxor ad Religionem transferit, aut perpetuò castitatem servare promiserit.* (Lib. 3. Decret. tit. 32. c. 1. p. 1258.)

3°. Invalidè recipiuntur quos propriæ alicujus Religionis constitutiones excludunt, quæ idcirco consulendæ sunt.